

Gekruisigd en begraven

Thema: Lijden, sterven en opstanding
Lukas 23: 33-56

VOORAF

De lijdensgeschiedenis van de Heere Jezus wordt in alle vier de evangeliën beschreven. Iedere evangelist geeft weer een ander verslag. We volgen voor de middenbouw het evangelie naar de beschrijving van Lukas, maar halen ook dingen aan die de andere evangelisten vermelden. Zo worden in deze Bijbeluitleg voor de middenbouw alle kruiswoorden genoemd.

Vertellen over de kruisiging van de Heere Jezus is altijd weer een tere zaak. Laten we er de nodige eenvoud en eerbied bij betrachten. We moeten niet vervallen in het uitvoerig vertellen van de wonden van de Heere Jezus en de pijn, die Hij moest lijden. We maken het dan onnodig dramatisch en lopen vooral het gevaar aan het eigenlijke voorbij te gaan. We moeten door onze vertelling geen medelijden opwekken, maar laten zien hoe dit erge nodig was om onze zonden.

De vorige keer is verteld hoe het volk Barábbas verkoos boven de Heere Jezus om losgelaten te worden. De Heere Jezus is met het kruis naar Golgotha geleid.

a. Jezus' kruisiging (Luk. 23: 33-43)

UITLEG VAN DE TEKST

Na een voor de Heere Jezus vermoeiende tocht komt men op Golgotha aan. Deze naam betekent hoofdschedelplaats, wellicht zo genoemd naar de vorm van deze -buiten de stad gelegen (Joh. 19: 20 en Hebr. 13: 12)- heuvel. Sober beschrijft de evangelist Lukas dat zij, d.w.z. de Romeinse soldaten, de Heere Jezus daar kruisigen. Zijn handen en voe-

ten worden vastgespijkerd, waarna het kruis wordt opgericht. Ook de twee misdadigers worden daar gekruisigd, elk aan een kant van Jezus. Hieruit blijkt dat Hij op één lijn wordt gesteld met die misdadigers. De profetie uit Jes.53: 12 gaat hier in vervulling: 'Hij is met de overtreders gesteld geweest.'

In het Oude Testament komen we het kruisigen niet tegen, wel het hangen van een lijk aan een kruis. Dat was een teken van vervloeking en verachting. In het Nieuwe Testament is het een straf die door de Romeinen werd uitgevoerd. Kruisigen is de meest schandelijke straf. Doorgaans werd zij slechts op slaven toegepast. Het is ook de meest wrede straf. Vaak hing de veroordeelde urenlang te sterven. Als hij slechts vastgebonden was, kon het lijden wel enige dagen duren. Bovenal was kruisigen een vervloekte straf. De gekruisigde hing tussen hemel en aarde en werd zo geen plaats om te leven waardig geacht.

Als de soldaten de Heere Jezus kruisigen, klinkt uit Zijn mond het eerste kruiswoord, wat alleen door de evangelist Lukas wordt vermeld: 'Vader, vergeef het hun; want zij weten niet wat zij doen.' Hij bidt Zijn Vader om vergeving te schenken aan degenen die Hem kruisigen en brengt hiermee Zijn eigen woorden uit Matth. 5: 44 in praktijk. De motivatie in het tweede deel van dit gebed, 'want zij weten niet wat zij doen', betekent niet dat zij daardoor te verontschuldigen zijn, want ze kruisigen een Onschuldige, maar zij beseffen niet Wie Jezus is. Ook dit eerste kruiswoord is een vervulling van de laatste woorden van Jes. 53: 12. Onder het kruis verdelen de soldaten de kleren van de Heere Jezus, Die naakt aan het kruis hangt. De kleren van veroordeelden mochten de soldaten

zich toe-eigenen. Uit Joh. 19: 23-24 weten we dat Zijn kleren onder vier krijgsknechten worden verdeeld. De rok of het onderkleed dat uit één stuk geweven was, wordt niet in vieren gescheurd. Hierover wordt het lot geworpen. Zo gaat Ps. 22: 19 in vervulling.

Vanaf vers 35 beschrijft de evangelist de houding en de woorden van de omstanders bij het kruis. 'Het volk stond en zag het aan.' Of deze houding instemmend of medelijdend was, is niet duidelijk. Waarschijnlijk zijn beide houdingen daar te vinden. In ieder geval wordt er door hen met de oversten, dat zijn de Joodse leiders, ook gespot: 'Anderen heeft Hij verlost, dat Hij nu Zichzelf verlosse, zo Hij is de Christus, de Uitverkorene Gods.' Ze dagen Hem als het ware uit om te laten zien dat Hij werkelijk de Christus is, waarop Hij aanspraak maakte. Maar wanneer Hij van het kruis was gekomen, had er niemand zalig kunnen worden. Ook de Romeinse soldaten bespotten de Heere Jezus. De werkwoordsvorm van 'bespotten' geeft evenals de vorm van 'beschimpten' in vers 35 weer dat dit een tijdlang aanhield. De edik die ze Jezus aanbieden (met behulp van een spons op een hysopstengel volgens Joh. 19: 29), is een soort zure wijn of azijn. Dat ze Hem hiervan te drinken geven, is een vervulling van Ps. 69: 22. Volgens Matth. 27: 34 en Mark. 15: 23 wilde Hij, na geproefd te hebben, de edik niet drinken. Het gebruik van deze wijn had een verdovende en pijnstillende werking en de Heere Jezus wil het daarom nu niet drinken. Hij wil de toorn Gods zonder enige verzachting volkomen ondergaan, om zo Zijn volk daar volkomen van te verlossen. Pas vlak voor Zijn zesde kruiswoord, 'Het is volbracht', aan het einde van Zijn lijdensweg, neemt Hij edik en sterft dan (Joh. 19: 30).

De inhoud van de spot van de soldaten wordt in vers 37 omschreven. Ze richten zich op de beschuldiging dat Jezus de Koning der Joden zou zijn. Deze aanklacht was op een bord bovenaan het kruis bevestigd. Dit was gebruikelijk zodat iedereen die langskwam, kon lezen waarom een gekruisigde veroordeeld was. In Joh. 19: 19-22 lezen we dat de Joodse leiders bij Pilatus bezwaar hebben gemaakt tegen de formulering van dit opschrift. Ze wilden dat '(Deze is) de Koning der Joden' veranderd werd in: 'Hij heeft gezegd: Ik ben de Koning der Joden.' Het bleef echter onveranderd. 'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,' antwoordde Pilatus en ongewild heeft de stadhouder met dit opschrift de waarheid bekendgemaakt. Behalve in het Hebreeuws (Aramees) was het opschrift ook in de toenmalige wereldtalen Grieks en Latijn geschreven, zodat ook de niet-Joden het konden lezen. Ook één van de gekruisigde misdadigers bespot de Heere Jezus. Uit de andere evangeliën weten we dat

eerst beide misdadigers Hem smaden (Matth. 27: 44 en Mark. 15: 32b). Lukas geeft als enige evangelist weer wat er tussen hen en Jezus gesproken is. Eén van de misdadigers blijft Hem lasteren: 'Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons.' Hij daagt, evenals de Joodse leiders in vers 35, de Heere Jezus uit om eens te bewijzen dat Hij de Messias is. Hij moet dat maar tonen door hen drieën te verlossen. Hierop wordt hij door de andere misdadiger bestraft. Deze vraagt hem of hij God niet vreest, nu hij ook binnen enkele uren zal sterven. Sterven is immers God ontmoeten en hoe durft hij dan zo te spotten met de dood voor ogen? Hun straf is immers rechtvaardig, 'maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan'. Door de werking van de Heilige Geest belijdt deze ene misdadiger zijn schuld en getuigt van de onschuld van Jezus. Vanuit de grote nood bidt hij om genade: 'Heere, gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn.' Hij vraagt niet om daar ook te mogen zijn, want hij weet dat hij dat niet verdiend heeft. Hij vraagt alleen maar of de Heere aan hem wil denken in Zijn Koninkrijk. Hieruit blijkt zijn geloof. Hij gelooft dat deze Gekruisigde werkelijk Koning is en na Zijn dood Zijn Koningschap verder zal gaan uitoefenen.

Wat een heerlijk woord voor die stervende zondaar klinkt er dan uit de mond van de stervende Zaligmaker: 'Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn.' Het is Jezus' tweede kruiswoord. Met het 'Voorwaar, zeg Ik u' wordt de waarheid en zekerheid van deze belofte benadrukt. De Heere geeft altijd boven bidden en denken. Hij zal niet alleen aan deze man denken in Zijn Koninkrijk, hij zal er zelf in mogen gaan. De Heere Jezus zal de poorten van de dood binnengaan om de poort van het paradijs, die door de zondeval gesloten was, weer te openen. Zo alleen is er toegang, zelfs voor grote misdadigers die tot Hem de toevlucht nemen.

Voor de volledigheid vermeld ik dat het derde kruiswoord in het Johannesevangelie te vinden is. Tot Zijn moeder sprak de Heere Jezus: 'Vrouw, zie, uw zoon.' En tot Johannes: 'Zie, uw moeder.' (Joh. 19: 25-27)

TER OVERWEGING

Aan de oudere kinderen kan uitgelegd worden waarom de Heere Jezus niet moest sterven door stening, verbranding of onthoofding, maar aan het kruis. De kruisdood is een vervloekte straf. Maar wie is er vervloekt? In Gal. 3: 10 staat dat een iegelijk vervloekt is, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen. Dat zijn wij allen! Wij horen dus aan dat kruis. Maar nu wordt Christus, Die nooit één van Gods geboden heeft overtreden, tot zonde gemaakt. Hij neemt geheel vrijwillig de vloek op Zich om ons van de vloek te verlossen, zodat een ieder die in Hem gelooft het in verwondering mag zingen: 'Van de vloek maakt Hij mij vrij en Zijn sterven zaligt mij.'

Wat kunnen we veel leren van het eerste kruiswoord van de Heere Jezus. Hoe moeilijk het ook is, we moeten onze vijanden liefhebben en bidden voor degenen die ons geweld aandoen. Maak het maar concreet in de vertelling! Bidden de kinderen voor degenen die hen weleens schoppen, slaan of uitschelden?

Vlak voor zijn dood komt de ene moordenaar tot bekering. De woorden uit Psalm 68: 10 worden hier werkelijkheid: 'Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naderen van de dood volkomen uitkomst geven.' Wijs de kinderen maar op het grote wonder dat een misdadiger vlak voor zijn dood tot bekering komt. Maar daar moeten we het niet op aan laten komen. We weten immers niet of we een sterfbed krijgen. We kunnen ook plotseling worden weggenomen. De duivel zegt altijd: Nu niet, maar later. Dan is er nog genoeg tijd om de Heere te zoeken. Maar het is alleen deze geschiedenis die van een sterfbedbekering getuigt. De Heere zegt altijd: Niet later, maar nu. 'Gedenk aan uw Schepster in de dagen uwer jongelingschap.'

GELOOFSLEER

- Heidelbergse Catechismus, zondag 12, vraag en antwoord 31. (De Heere Jezus is door God de Vader verordineert om de Christus te zijn, de Gezalfde. Christus wordt uitgedaagd om dat te laten zien.)
- Heidelbergse Catechismus, zondag 15, vraag en antwoord 39. (Met de Apostolische Geloofsbelijdenis belijden we niet zonder reden dat Christus is gestorven door de kruisdood. Daardoor weten we zeker dat Hij de vervloeking op Zich geladen heeft. De dood aan het kruis is immers door God vervloekt.)
- Heidelbergse Catechismus, zondag 51. (Christus bidt vanaf het kruis om vergeving van de schulden. Niet van Zichzelf, maar van hen die Hem kruisigden.)

b. Jezus' sterven (Luk. 23: 44-48)

UITLEG VAN DE TEKST

Rond het zesde uur, midden op de dag (naar onze tijd omgerekend twaalf uur in de middag), komt er duisternis over de gehele aarde. Deze duisternis duurt drie uren lang. In vers 45a wordt vermeld dat de zon verduisterd wordt. Deze duisternis, waar God voor zorgt, is een teken van Zijn toorn over de zonde. Hoe diep en hoe zwaar het lijden van de Heere Jezus was in deze uren, is niet in woorden uit te drukken. Hij is nu niet alleen van mensen verlaten, maar bovenal van Zijn Vader. Dat blijkt wel uit het vierde kruiswoord, dat Hij bijna aan het eind van de duisternis rond het negende uur uitroept: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'

(Matth. 27: 46; Mark. 15: 34). Dan wordt het weer licht en is Zijn strijd gestreden. De evangelist Johannes vermeldt het vijfde en zesde kruiswoord: 'Mij dorst.' en 'Het is volbracht!' (Joh. 19: 28-30). Lukas heeft het zevende kruiswoord opgetekend: 'Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.' Het is opvallend dat de Heere Jezus dit luid roept. Laatste woorden van een stervende zijn vaak nauwelijks te horen. Ook is het opmerkelijk dat Hij God hier weer als Vader aanspreekt, zoals ook in het eerste kruiswoord. In het middelste kruiswoord ontbrak dit. Toen Hij daar hing in die Godverlatenheid kon Hij die Vadernaam niet meer over de lippen krijgen. Maar in het laatste kruiswoord geeft Hij Zich helemaal over aan de Vader. De Zaligmaker sterft met een psalmregel op de lippen. Het is een bijna letterlijke weergave van Psalm 31: 6. Deze woorden vormden een onderdeel van het avondgebed dat elke Jood bad. Zoals David in deze Psalm doet, geeft Davids grote Zoon Zijn leven in bewaring bij God. Als Hij dit kruiswoord heeft uitgesproken, geeft Hij de geest i.p.v. dat Hij sterft. Hiermee wordt tot uitdrukking gebracht dat Jezus niet sterft van uitputting, maar dat Hij bewust Zijn leven aflegt. Zijn sterven is een daad van vrijwilligheid. Zo nam Hij de dood, als de vloek der zonde op Zich.

Het sterven van de Heere Jezus gaat met tekenen gepaard. Lukas noemt het voor Zijn sterven, Mattheüs en Markus vermelden het erna: het voorhangsel van de tempel scheurde midden door. Van boven tot beneden schrijven de laatste twee evangelisten. Als door een onzichtbare hand uit de hemel wordt het voorhangsel, dat hing tussen het heilige en het heilige der heiligen, doormidden gescheurd. Dit teken maakt duidelijk dat er door het sterven van Christus weer toegang tot God mogelijk is. De offerdienst was ook niet meer nodig, want het grote Offer was gebracht. Als andere tekenen vermeldt Mattheüs een aardbeving, steenrotsen scheuren en graven worden geopend.

Vanaf vers 47 worden reacties beschreven van verschillende ooggetuigen van Jezus' lijden en sterven. Allereerst die van de Romeinse hoofdman, die verantwoordelijk was voor de kruisiging. Hij heeft alles wat er gebeurd is, gezien en gehoord. Deze man verheerlijkt God. Hij geeft God de eer en getuigt van Jezus' onschuld: 'Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig.'

De tweede reactie komt van heel het volk dat op Golgotha is samengestroomd om alles te zien. Wanneer ze het lijden en sterven van de Heere Jezus hebben gezien, gaan ze naar huis terwijl ze zichzelf op de borst slaan. Dit is geen uiting van verdriet en rouw, maar meer van zelfverwijt.

TER OVERWEGING

De duisternis herinnert ons aan de Egyptische duisternis. Zoals God toen toornde over Farao en

zijn volk, zo toornst God nu op Zijn eigen Zoon, Die de schuld van Zijn volk op Zich nam. Deze duisternis moet ons vooral herinneren aan de buitenste duisternis, dat is de eeuwige Godverlatenheid, die wij door onze zonde verdiend hebben. Wie gelooft dat Christus daar hing voor mij, in mijn plaats, die zal nooit in die duisternis hoeven te komen en nimmermeer van God verlaten worden.

Vanuit dit gedeelte mag u de kinderen erop wijzen dat het laatste kruiswoord een overwinningwoord is. Dit kruiswoord wordt luid geroepen, opdat een ieder het zou horen.

Met de oudere kinderen kan worden ingegaan op de betekenis van het gescheurde voorhangsel. Eén keer per jaar op de Grote Verzoendag werd dit door de hogepriester geopend. Met het sterven van de enige Hogepriester gaat het definitief open. Zo is er toegang tot God. Alleen door Zijn offer.

Het is ook belangrijk dat de kinderen weten waarom de sterfdag van Christus Goede Vrijdag wordt genoemd. Als iemand sterft, is het een intens verdrietige dag. Maar als de Heere Jezus sterft, is dat een Goede Vrijdag voor een ieder die in Hem gelooft, omdat Hij onze schuld heeft voldaan.

GELOOFSLEER

- Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 21. (Van de voldoening van Christus, onze enige Hogepriester, voor ons. Christus heeft Zichzelf opgeofferd aan het hout van het kruis en heeft Zijn bloed vergoten tot reiniging van onze zonden. Dit artikel tekent de diepte van het lijden van Christus door onder andere het vierde kruiswoord aan te halen.)
- Dordtse Leerregels, hoofdstuk 2, artikel 3. (De dood van de Zoon van God is het enige en volmaakte offer en genoegdoening voor de zonden, van oneindige kracht en waardigheid, overvloedig genoegzaam tot verzoening van de zonden van de gehele wereld.)

c. Jezus' begrafenis (Luk. 23: 49-56)

UITLEG VAN DE TEKST

In vers 49 gaat het over de bekenden van de Heere Jezus. Hiermee worden allen bedoeld die Hem van nabij kenden: Zijn familie, Zijn discipelen en degenen die Hem gevolgd waren o.a. uit Galilea. Zij stonden van verre. Misschien omdat ze bang waren om als volgelingen van Jezus ook gestraft te worden. Deze afstand geeft ook aan dat de Heere Jezus eveneens van hen verlaten was. We lezen dat deze bekenden van de Heere Jezus het aanzien. Wat zal er veel in hen zijn omgegaan om hun Geliefde zo te zien lijden en sterven.

Als de Heere Jezus gestorven is, gaat een zekere Jozef van Arimathéa (een stad in Judea) naar Pila-

tus met het verzoek om het lichaam van Jezus. Uitvoerig beschrijft Lukas wie Jozef is. Hij is een raadsheer en waarschijnlijk dus lid van het Sanhedrin. Verder wordt hij een goed en rechtvaardig man genoemd, wat blijkt uit zijn houding ten aanzien van de Heere Jezus. Hij had niet ingestemd met het plan om Jezus te kruisigen, evenals Nicodemus, die ook heeft meegeholpen met Jezus' begrafenis (Joh. 19: 39). Jozef verwachtte het Koninkrijk Gods. Hij zag uit naar de Messias, was gaan geloven in Jezus en een discipel van Hem geworden (Matth. 27: 57). Jozef krijgt toestemming van Pilatus en neemt, wellicht met behulp van anderen, het lichaam van Jezus van het kruis. Daarna wikkelt hij naar Joodse gewoonte het lichaam in een fijn lijnwaad. Vervolgens legt hij het lichaam in een in een rots uitgehouwen graf waar nog nooit iemand ingelegd was. Waarschijnlijk is het zijn eigen (familie)graf. Alleen rijken konden tijdens hun leven een graf kopen. Hiermee gaat weer een profetie uit Jes. 53 in vervulling: 'Hij is bij de rijken in Zijn dood geweest' (vers 9). Het graf wordt afgesloten met een zware ronde steen (Matth. 27: 60).

Vers 54 meldt ons dat dit alles gebeurt op de dag der voorbereiding. Dit kan zowel voorbereiding op het Pascha alsook op de sabbat betekenen. De vrouwen, die met Hem uit Galilea gekomen waren, zijn bij Jezus' begrafenis aanwezig. Na de begrafenis keren zij terug naar Jeruzalem en bereiden daar specerijen en zalven om na de sabbat het lichaam van hun Meester hiermee te zalven.

TER OVERWEGING

De Heere Jezus is begraven. Daarmee wordt aangegeven dat Hij echt gestorven is. Hij is werkelijk dood geweest, opdat ook wij werkelijk van de dood verlost zouden kunnen worden. Christus is hier ook ons tot een voorbeeld. Wie Christus volgt, volgt hem ook in Zijn begrafenis en wijst het verbranden van lichamen af.

Wat een tere liefde voor de Heere Jezus spreekt er uit de handelswijze van Jozef (en Nicodemus) en de vrouwen. Jozef beseft dat hij hiermee de woede en de haat op de hals kan halen van het hele Sanhedrin. Maar de liefde voor Zijn Meester is sterker dan de angst voor het Sanhedrin. Kennen ook wij die liefde tot Hem, Die gestorven en opgestaan is, in het hart?

Eindig uw vertelling niet met Jezus' begrafenis, maar blik alvast vooruit naar Pasen. Hij is niet in het graf gebleven, maar ten derde dage is Hij opgestaan.

GELOOFSLEER

Heidelbergse Catechismus, zondag 16, vraag en antwoord 41. (De Heere Jezus is begraven, daarvoor is duidelijk dat Hij echt gestorven is, geen schijndood.)